

บทคัดย่อ

พระราชบัญญัติการสาธารณสุข พ.ศ.2535 หมวด 5 เหตุร้ายคาญ เป็นมาตรการทางกฎหมายที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น สามารถนำมาใช้เพื่อเร่งรัดกำจัดแหล่งเพาะพันธุ์ลูกน้ำยุง การศึกษานี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาผลสัมฤทธิ์ของการผลักดันการใช้ข้อบัญญัติท้องถิ่น ตามพระราชบัญญัติการสาธารณสุข พ.ศ.2535 ในการลดแหล่งเพาะพันธุ์ยุงพาหะนำโรคไข้เลือดออกขององค์กรบริหารส่วนตำบล ศึกษาในรูปแบบเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมขององค์กรบริหารส่วนตำบล (อบต.) ที่สมัครใจ จำนวน 4 อบต. โดยจัดประชุมรับฟังความคิดเห็น จัดทำข้อบัญญัติ ทำประชาพิจารณ์ สุ่มติดตามประเมินผลการรับรู้และความพึงพอใจของประชาชน และสุ่มประเมินค่าดัชนีชี้วัดลูกน้ำยุงลาย House Index (HI) วิเคราะห์ข้อมูลด้วยค่าเฉลี่ย ร้อยละ ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และ *ไคสแควร์ ผลการศึกษาพบว่า ผลผลิต* ที่ได้จากการดำเนินการ คือข้อบัญญัติท้องถิ่นฯ จาก 4 อบต. ฤละ 1 ฉบับ ผลการสุ่มติดตามประเมินผลการรับรู้และความพึงพอใจของประชาชนจำนวน 1 อบต.รวม 467 คน พบว่า ประชาชนรับรู้เรื่องการบังคับใช้ข้อบัญญัติท้องถิ่นฯ ร้อยละ 90.6 โดยรับรู้ว่าจะให้ทุกบ้านสำรวจและทำลายแหล่งเพาะพันธุ์ลูกน้ำยุงในบ้านของตนเอง ร้อยละ 79.4 ต้องทำลายแหล่งต่างๆ 7 วัน ร้อยละ 42.4 และเห็นด้วยกับการประกาศใช้ข้อบัญญัติฯ ในทุกประเด็น ร้อยละ 56.3 โดยมีการสำรวจหรือทำลายแหล่งเพาะพันธุ์ยุงในบ้านของตนเองเป็นประจำ 1-2 ครั้ง/สัปดาห์ก่อนและหลังการประกาศใช้ข้อบัญญัติฯ ร้อยละ 42.2 และ ร้อยละ 72.8 ตามลำดับ *ผลลัพธ์* คือไม่พบลูกน้ำยุงในบริเวณบ้านของกลุ่มตัวอย่าง ร้อยละ 95.1 ค่าดัชนีความชุกลูกน้ำยุง (HI) ก่อนและหลังประกาศใช้ข้อบัญญัติฯ เท่ากับ 6.90 และ 4.93 ตามลำดับ และพบว่า ประชาชนที่รับรู้การประกาศใช้ข้อบัญญัติฯ มีความสัมพันธ์กับผลการสำรวจลูกน้ำยุงในบริเวณบ้านของกลุ่มตัวอย่าง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ($\chi^2 = 102.3$ $p < 0.01$) *ข้อสรุปและข้อเสนอแนะ* การออกข้อบัญญัติท้องถิ่นมีผลต่อการลดแหล่งเพาะพันธุ์ยุง โดยมีค่า HI ลดลงเมื่อเทียบกับก่อนออกข้อบัญญัติฯ ดังนั้นหน่วยงานท้องถิ่นควรมีการพิจารณาออกข้อบัญญัติฯ มาใช้ รวมทั้งสร้างยุทธวิธีเพื่อให้มีการถือปฏิบัติตามข้อบัญญัติอย่างจริงจังและยั่งยืนต่อไป

คำสำคัญ : โรคไข้เลือดออก ข้อบัญญัติท้องถิ่น พระราชบัญญัติการสาธารณสุข พ.ศ.2535
แหล่งเพาะพันธุ์ลูกน้ำยุง

Abstract

Public Health Act BE 2535, Chapter 5, nuisance, is a legal measure that Local Administrative Organizations can be use to accelerate the elimination of larvae breeding sites. The objective of this study was to determine achievements in introducing Local ordinances, to reduce Aedes breeding sites. This was a participatory action study in 4 voluntarily selected Sub-district Administration Organization (SAO); meetings were conducted to gather opinions on drafting the ordinance, public hearing, evaluation the perception and satisfaction of the people. Mosquito larvae index (House Index; HI) were randomly evaluated. Descriptive analysis; average, percentages, standard deviations and chi-squares were applied.

Results indicated that; Output of this study was 4 out of 5 SAOs have developed a Local ordinances. The evaluation on perception and satisfaction was done in 1 SAO, 90.6 % of 467 villager understand about the enforcement of local ordinances. 79.4% of informants know that larval survey and aedes breeding source elimination must performed in their own household. Of these 42.4% known to conduct regularly every 7 days. And 56.3 agreed with the use of Local ordinances in all issues. They have done the larval breeding sites elimination in their own household on a regular basis 1-2 times / week before and after an establishment of local ordinances for 42.2 % and 72.8 %, respectively.

Outcome, indicated 95.1% with no aedes larvae found in the target villages, House Index (HI) before and after local ordinances endorsement of 6.90 and 4.93, respectively. Between people who knew about the announcement of the local ordinance and conducting aedes larval survey showed significant association $\chi^2 = 102.3$ ($p < 0.05$). Conclusions and suggestions : The applied use of local ordinances led to a reduction in aedes breeding habitat as HI showed a reducing trend comparing to before the provisions. This will therefore stimulate Local authorities to consider issuing Local ordinances, as well as establishing a strategy for continuing Local ordinances into action and doing more implementation for sustainability.

Key words : Dengue fever, Local ordinances, Public Health Act BE 2535,
source of breeding mosquito larvae